

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการศึกษาระบบกฎหมายและระบบกระบวนการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนในชั้นศาลของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย พอสรุปได้ว่าศาลคดีเยาวชนและครอบครัวของต่างประเทศ เช่น ศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศสหรัฐอเมริกา มีระบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนในชั้นศาลในลักษณะพิเศษแตกต่างจากการพิจารณาคดีในศาลธรรมดาหรือศาลผู้ใหญ่ ไม่เคร่งครัดตามกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญา ไม่มีพิธีรีตอง การที่กระทำเช่นนี้ก็เพื่อพิจารณาว่าเด็กและเยาวชนได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ การพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนจะกระทำการพิจารณาเป็นการลับ เพื่อที่ศาลจะสามารถหาวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่จะนำมาแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด อีกทั้งยังให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในส่วนของเรื่องการมีที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนอาจหาที่ปรึกษากฎหมายมาเอง หรือถ้าไม่สามารถหาได้ ศาลจะจัดหาให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ แสดงว่าศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศสหรัฐอเมริกายังสามารถที่ออกคำสั่งให้บิดามารดาของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดชำระค่าใช้จ่ายในกรณีที่เด็กและเยาวชนจะต้องไปอยู่ในสถานฝึกอบรมของเอกชนภายใต้คำสั่งศาลได้ด้วย แสดงให้เห็นว่าศาลเยาวชนและครอบครัวของสหรัฐอเมริกา ต้องการให้บิดามารดาของเด็กและเยาวชนร่วมรับผิดชอบในการนำเด็กและเยาวชนไปรับการแก้ไขบ้างไม่มากนักน้อย ถือว่าเป็นส่วนที่ดีที่บิดามารดาต้องหันมาดูแลเด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรของตนมากขึ้น มิใช่ปล่อยปละละเลยเด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรของตนให้ไปกระทำความผิด

ในส่วนศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศฝรั่งเศส มีระบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนในชั้นศาลจะมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการพิจารณาคดีอาญาในศาลธรรมดาหรือศาลผู้ใหญ่ การพิจารณาคดีจะกระทำเป็นการลับ ศาลเยาวชนและ

ครอบครัวของฝรั่งเศสจะให้ความสำคัญคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดด้วยการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในทุกกรณีโดยไม่จำกัดความผิด ศาลเยาวชนและครอบครัวของฝรั่งเศสยังมีระบบการไต่สวน ซึ่งมีผลให้เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีอาญาไม่ต้องถูกควบคุมหรือต้องหาว่ากระทำความผิดในระยะเวลาที่ยาวนาน ในระบบการไต่สวนนี้มีข้อดีอยู่ที่ว่า ถ้าหากการไต่สวนไม่พบว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ผู้พิพากษาจะต้องสั่งปล่อยตัวเด็กและเยาวชนนั้นทันที และถ้าหากการไต่สวนพบว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดจริงก็ห้ามมิให้ลงโทษทางอาญาแก่เด็กและเยาวชน แต่จะใช้วิธีการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปอบรมดัดสันดาน หรือส่งมอบตัวเด็กและเยาวชนให้อยู่ในความควบคุมเลี้ยงดูของบุคคลที่ไว้วางใจ หรือองค์กรสาธารณกุศลต่างๆ ประเด็นตรงจุดนี้ถือว่าศาลเยาวชนและครอบครัวของฝรั่งเศสมีจุดประสงค์ที่แก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากกว่าที่จะลงโทษอย่างชัดเจน การกระทำเช่นนี้ของศาลเยาวชนและครอบครัวฝรั่งเศสถือว่าเป็นผลดีต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเนื่องจากศาลเยาวชนและครอบครัวฝรั่งเศสได้ให้ความสำคัญที่จะคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเพื่อให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลับตนเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมโดยแท้จริง

ศาลเยาวชนและครอบครัวเยอรมนี มีระบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนในชั้นศาลจะมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการพิจารณาคดีอาญาในศาลธรรมดาหรือศาลผู้ใหญ่ การพิจารณาคดีจะกระทำเป็นการลับ มีบุคคลที่เข้าร่วมรับฟัง คือ จำเลย ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้เสียหาย และพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลเท่านั้น ในเรื่องการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเมื่อคดีอยู่ในชั้นศาล หากศาลเยาวชนและครอบครัวของเยอรมันพบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ศาลเยาวชนและครอบครัวก็จะทำการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็กและเยาวชนที่เป็นจำเลยทุกกรณีโดยไม่จำกัดความผิด ประเด็นในเรื่องการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดถือว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะถือว่าเด็กและเยาวชนควรจะได้รับ การคุ้มครองจากที่ปรึกษากฎหมาย เสมือนเป็นหลักประกันว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมิได้ถูกทอดทิ้งให้โดดเดี่ยวเพียงลำพัง และเป็นสิ่งที่ดีอีกอย่างหนึ่งก็คือ ศาลเยาวชนและครอบครัวของเยอรมนีก็จะทำการพิจารณาคดีเป็นไปโดยเที่ยงธรรม เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม ในส่วนของเรื่องการแก้ไข บำบัด พื้นฟู มิให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ศาลเยาวชนและครอบครัวเยอรมันยังมีองค์กรสนับสนุนที่ให้การคุ้มครองในเรื่องนี้ ก็คือ คณะกรรมการสวัสดิการเด็กและเยาวชน และ องค์กร

อาสาสมัครเอกชนและฝ่ายศาสนา โดยทำหน้าที่สืบเสาะข้อเท็จจริงในทางสังคมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด แล้วรายงานให้ศาลเยาวชนและครอบครัวรับทราบ

สำหรับศาลครอบครัวญี่ปุ่น (Family Court) นอกจากจะพิจารณาคดีครอบครัวแล้วยังพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด สำหรับกระบวนการพิจารณาคดีอาญาในชั้นศาล กระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลของญี่ปุ่นมีข้อดีที่ถือว่าการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและเกิดประโยชน์อย่างมาก ก็คือ การที่ศาลครอบครัวของญี่ปุ่นสามารถทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนและทำหน้าที่สืบเสาะก่อนที่จะมีคำพิพากษาโดยศาลเอง โดยไม่ต้องมีคำสั่งผ่านให้องค์กรใดเข้ามาทำหน้าที่สืบเสาะเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็น ภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด ครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เหล่านี้เป็นต้น ประเด็นตรงจุดนี้ถือว่าศาลครอบครัวญี่ปุ่นสามารถสอบถามหรือสืบเสาะข้อเท็จจริงที่ศาลอยากทราบได้จากเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้โดยตรงนั้นจะเป็นประโยชน์เพื่อที่ศาลจะได้นำวิธีการที่เหมาะสมมาใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเหล่านั้นได้ถูกทาง อันจะนำไปสู่การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้ถูกทางและเกิดความเหมาะสม บริสุทธิ์ยุติธรรม อีกทั้งเป็นการประหยัดงบประมาณแผ่นดินที่ไม่ต้องไปสูญเสียกับการตั้งหน่วยงานที่เป็นองค์กรสนับสนุนศาลครอบครัวญี่ปุ่น (Family Court) เข้ามาทำหน้าที่สืบเสาะก่อนมีคำพิพากษาอีก เหมือนอย่างเช่น ศาลเยาวชนและครอบครัวของไทย ที่มีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานคุมประพฤติ ทำหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด ครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด จนหน่วยงานทั้งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานคุมประพฤติประสบปัญหาโดยพยายามอ้างว่ามีพนักงานไม่เพียงพอ และการทำงานระหว่างหน่วยงานทั้งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานคุมประพฤตินี้ลักษณะคล้ายคลึงกัน อันอาจทำให้มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน

ศาลเยาวชนและครอบครัวของไทย มีระบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนในชั้นศาลของไทยจะมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการพิจารณาคดีอาญาในศาลธรรมดาหรือศาลผู้ใหญ่ ห้องพิจารณาคดีอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนจะมีลักษณะพิเศษไม่ใช่ห้องพิจารณาคดีธรรมดา โดยในห้องพิจารณาคดีจะไม่มีบัลลังก์ มีแต่โต๊ะเก้าอี้ธรรมดาสำหรับผู้พิพากษาและโจทก์กับจำเลย ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนนั่งอยู่ด้วยกัน ไม่มีคอกพยาน นอกจากนี้ ผู้พิพากษา อัยการ และที่ปรึกษากฎหมาย ไม่สวมเสื้อครุย การพิจารณาคดีจะเป็นในลักษณะไม่

เคร่งครัด ไม่มีพิธีรีตอง การพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนจะกระทำเป็นลับโดยในห้องพิจารณาคดีจะมีเพียงบุคคลดังต่อไปนี้เท่านั้นที่อยู่ในห้องพิจารณาคดี

- (1) จำเลย ที่ปรึกษาทนายความของจำเลย และผู้ที่ควบคุมตัวจำเลย
- (2) บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่
- (3) พนักงานศาล และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แล้วแต่เห็นสมควร
- (4) โจทก์และทนายโจทก์
- (5) พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ และล่าม
- (6) พนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานอื่นของสถานพินิจ
- (7) บุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรอนุญาต

แต่ถึงกระนั้นก็ตาม กระบวนการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวไทยก็ยังมิได้ให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างแท้จริง ยังมีจุดบกพร่องในเรื่องการแต่งตั้งที่ปรึกษาทนายความให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยจะทำการแต่งตั้งที่ปรึกษาทนายความให้ต่อเมื่อเด็กและเยาวชนถูกฟ้องต่อศาลตกเป็นจำเลยเสียแล้วจึงจะแต่งตั้งที่ปรึกษาทนายความให้ และยังมีเงื่อนไขอีกว่า ถ้าจำเลยไม่ต้องการและศาลเห็นว่าไม่จำเป็นแก่คดีจะไม่แต่งตั้งที่ปรึกษาทนายความให้ก็ได้ ซึ่งประเด็นตรงจุดนี้ ถือว่ากฎหมายของไทยที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดยังไม่ได้ให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้สอดคล้องกับหลักสากลและกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดดังที่ผู้เขียนได้ศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจะมีการแต่งตั้งที่ปรึกษาทนายความให้แก่เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีอาญาในทุกกรณีโดยไม่จำกัดความผิดและอัตราโทษ แต่การแต่งตั้งที่ปรึกษาทนายความของไทยกลับมีเงื่อนไขในเรื่องความต้องการที่ปรึกษาทนายความหรือไม่ต้องการที่ปรึกษาทนายความเข้ามาเป็นข้อพิจารณาให้ศาลเยาวชนและครอบครัวใช้ดุลพินิจในการแต่งตั้งที่ปรึกษาทนายความให้กับเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นจำเลยในชั้นศาล

จุดบกพร่องประเด็นของกระบวนการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน ก็คือ องค์กรที่เข้ามาช่วยเหลือศาลเยาวชนและครอบครัวหรือองค์กรที่เข้ามาสนับสนุนศาลเยาวชนและครอบครัว เช่น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กับ สำนักงานคุมประพฤติ ก็มีหน้าที่ความรับผิดชอบคล้ายคลึงกัน โดยทั้งหน่วยงานของ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กับ สำนักงานคุมประพฤติ ก็ทำหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุของการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อนำมารายงานต่อศาลเช่นเดียวกัน ปัจจุบันนี้ทั้งหน่วยงาน

ของ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และ สำนักงานคุมประพฤติ ก็พยายามอ้างว่า หน่วยงานของตนประสบปัญหาขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่จะทำหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุของการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อนำมารายงานต่อศาล ซึ่งถ้าเป็นความจริงตามที่หน่วยงานของ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และ สำนักงานคุมประพฤติ กล่าวอ้างว่าหน่วยงานของตนประสบปัญหาขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่จะทำหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุของการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ก็ยิ่งทำให้กระบวนการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเสียหายอย่างร้ายแรง ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าการตั้งหน่วยงาน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และ สำนักงานคุมประพฤติ ขึ้นมาทำหน้าที่ในการทำหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุของการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ถือว่าเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดิน และยังมาประสบปัญหาขาดแคลนเจ้าหน้าที่ในการทำหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุของการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอีก การกระทำเช่นนี้น่าจะมีทางออกที่ถูกต้องก็คือ กระบวนการสืบสวนและสืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุของการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ควรมาอยู่ที่ศาลและเป็นหน้าที่ของศาลโดยตรงเช่นที่ใช้ในระบบศาลครอบครัวของญี่ปุ่น เพราะในที่สุดศาลก็ต้องรับทราบภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุของการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด อยู่แล้ว ซึ่งศาลสามารถสอบถามหรือสืบเสาะได้อยู่แล้ว

จุดบกพร่องเรื่องอายุของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในกฎหมายไทยยังวางหลักเกณฑ์ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 ขององค์การสหประชาชาติข้อ 1 ที่ให้คำนิยามว่า “เด็ก” หมายถึงมนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี นอกเสียจากว่าภายใต้กฎหมายที่มีผลบังคับใช้เด็กผู้นั้นได้มีการกำหนดอายุการบรรลุนิติภาวะการเป็นผู้ใหญ่ไว้ต่ำกว่านั้น¹ สำหรับกฎหมายไทยให้คำนิยามในทางกฎหมายของคำว่า “เด็กและเยาวชน” มีข้อความที่หลากหลายขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ได้บัญญัติว่า “เด็ก” หมายถึงความถึง บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบสี่ปีบริบูรณ์ ส่วนคำว่า “เยาวชน” หมายถึงความถึง บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ส่วนพระราชบัญญัติส่งเสริมและ

¹ Article 1 For the purposes of the present Convention, a child means every human being below the age of eighteen years unless, under the law applicable to the child, majority is attained earlier.

ประธานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2521 ได้กำหนดว่า “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปีแม้จะใช้คำว่า “เยาวชน” แต่คำนี้ก็ให้ครอบคลุมถึงเด็กด้วย จึงเห็นควรแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายไทยในเรื่องเกณฑ์อายุเด็กให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

การที่กระบวนการสืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุของการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ที่อาจจัดมาอยู่ในความรับผิดชอบของศาล ย่อมจะเกิดประโยชน์และเป็นการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้ดีกว่าให้องค์กรอื่นทำหน้าที่แทน เพราะกระบวนการยุติธรรมของศาลได้รับการยอมรับและน่าเชื่อถือมากกว่าองค์กรอื่น

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาระบบกฎหมายและระบบการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนในชั้นศาลของศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น และศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทย ก็พบว่าการดำเนินกระบวนการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนของประเทศไทยมีจุดบกพร่องอยู่ 2 เรื่อง นั่นก็คือ

เรื่องแรก เป็นเรื่องการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีอาญา เนื่องจากกฎหมายของไทยได้บัญญัติให้ศาลเยาวชนและครอบครัวของไทยจะทำการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยมีเงื่อนไขว่า ในกรณีที่จำเลยไม่มีที่ปรึกษากฎหมาย ให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมาย แต่ถ้าจำเลยนั้นไม่ต้องการและศาลเห็นว่าไม่จำเป็นแก่คดีจะไม่แต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้ก็ได้ ตรงประเด็นจุดนี้ศาลไม่ควรนำเรื่องดุลพินิจเกี่ยวกับเรื่องความไม่ต้องการที่ปรึกษากฎหมายของเด็กและเยาวชนที่เป็นจำเลยมาเป็นเครื่องชี้วัดในการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมาย ทางที่ถูกต้องเพื่อให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกิดความยุติธรรมและเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด กฎหมายที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชนควรจะบัญญัติให้มีการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในทุกกรณีโดยไม่จำกัดความผิดและอัตราโทษ เพราะเด็กและเยาวชนยังไม่สามารถรู้ผิดชอบชั่วดีได้ด้วยตนเอง การกระทำความผิดของเขาอาจจะเกิดขึ้นเพราะความตึกคะนองตามวัยของเขา เด็กและเยาวชนเขาอาจกระทำความผิดไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์เสียมากกว่า การที่มีที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและ

เยาวชนที่กระทำความผิดในทุกกรณีโดยไม่จำกัดความผิดและอัตราโทษ โดยไม่นำเรื่องดุลพินิจในการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของศาลเข้ามาเกี่ยวกับเรื่องความต้องการหรือความไม่ต้องการที่ปรึกษากฎหมายของเด็กและเยาวชนมาเป็นตัวชี้วัดในการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ถือว่าเป็นผลดีต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและเป็นการให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างแท้จริง สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขก็คือ กฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดควรแก้ไข โดยบัญญัติให้ศาลแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในทุกกรณีโดยไม่จำกัดความผิดและอัตราโทษ และศาลจะต้องแต่งตั้งให้ตั้งแต่เด็กและเยาวชนถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุม โดยบัญญัติให้ชัดเจนไว้เลยว่าพนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนไม่ได้หากเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดยังไม่มีที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชน และศาลจะต้องแต่งตั้งให้ทันทีไม่ว่าเด็กและเยาวชนจะต้องการหรือไม่ต้องการที่ปรึกษากฎหมาย เว้นแต่แต่เด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะมีที่ปรึกษากฎหมายส่วนตัวของตนอยู่แล้ว และบัญญัติไว้ในกฎหมายด้วยว่า หน้าที่ของที่ปรึกษากฎหมายมีหน้าที่อะไรบ้างในการให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อที่เด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจะได้มีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้ถูกโดดเดี่ยวเพียงลำพัง และไม่รู้สึกรู้ว่าตนถูกเอาเปรียบจากการกระบวนกรยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นชั้นตำรวจ ชั้นอัยการ และชั้นศาล สิ่งเหล่านี้ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่จะให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้รับความเป็นธรรมและมีความเหมาะสมที่ควรนำมาใช้กับกระบวนกรดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนในศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทย

เรื่องที่สอง เป็นเรื่องของหน่วยงานที่เข้ามาทำหน้าที่ช่วยเหลือหรือองค์กรที่สนับสนุนศาลในการทำหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติให้หน่วยงานที่เข้ามาทำหน้าที่ช่วยเหลือหรือองค์กรที่สนับสนุนศาลในการทำหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานคุมประพฤติ ซึ่งปรากฏว่าในปัจจุบันนี้ทั้ง 2 หน่วยงาน คือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานคุมประพฤติ ก็มักจะอ้างว่าหน่วยงานของตนขาดแคลนพนักงานเจ้าหน้าที่ในการทำหน้าที่ สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด และครอบครัวของ

เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด การกล่าวอ้างเช่นนี้ถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเท่ากับว่าการให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ได้รับการดูแลและเอาใจใส่อย่างจริงจังอย่างแน่นอน การที่กฎหมายบัญญัติให้ศาลเป็นผู้สั่งผ่านให้ทั้ง 2 หน่วยงานคือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานคุมประพฤติ ทำหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด แล้วรายงานกลับมายังศาลนั้น ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าการที่กฎหมายของไทยบัญญัติให้ศาลเป็นผู้สั่งผ่านให้ทั้ง 2 หน่วยงานคือ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานคุมประพฤติ ทำหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด แล้วรายงานกลับมายังศาล แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันทั้ง 2 หน่วยงานนี้ก็ยังประสบปัญหาขาดแคลนพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กล่าวมานี้ อีก ทางที่ถูกต้องหน้าที่สืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ควรให้ศาลเป็นผู้ควบคุมตรวจสอบโดยตรง ซึ่งจะเป็นผลดีและเป็นการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมที่สุด เพราะจะทำให้มีการตรวจสอบความจริงได้อย่างเป็นกิจจะลักษณะและน่าเชื่อถือมากขึ้น การที่กระบวนกรสืบสวนและสืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด มาอยู่ที่ศาลนี้มีศาลที่เป็นแบบอย่างคือศาลครอบครัว (Family Court) ของประเทศญี่ปุ่น ที่ได้ศึกษามา กฎหมายไทยควรปรับปรุงแก้ไขโดยบัญญัติไว้ในกฎหมายให้กระบวนกรสืบสวนและสืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมาอยู่ที่ศาล

ประการสุดท้ายหน่วยงานในกระบวนกรยุติธรรมสำหรับเด็กทุกหน่วยงาน กล่าวคือ ศาลเยาวชนและครอบครัว อัยการ ตำรวจ สถานพินิจ และผู้ปกครอง ต้องคำนึงถึงสิทธิของเด็กเป็นลำดับแรก และต้องมีความพยายามร่วมกันในเรื่องของการแสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับการกระทำความผิด รวมถึงการคุ้มครองสิทธิเด็ก เพื่อวัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กที่กระทำความผิดในท้ายที่สุด

ดังนั้นจึงควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย 2 เรื่อง คือ เรื่องแรกเป็นเรื่องของการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายให้กับเด็กและเยาวชนตามที่กล่าวข้างต้น เรื่องที่สองเป็นเรื่องกระบวนกรสืบสวนและสืบเสาะภูมิหลัง ประวัติ สาเหตุการกระทำความผิด และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ควรมาอยู่ที่ศาล การกระทำเช่นนี้ก็เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการคุ้มครอง เพราะศาลเยาวชนและครอบครัวที่ดีควรจะมีบทบาทในทางให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนกรดำเนินคดีอาญาไม่ใช่ทำหน้าที่แต่เพียงการพิจารณาคดีและวินิจฉัยคดีเท่านั้น เพราะ

หลักการพื้นฐานของกระบวนการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่ดีจะต้องเน้นเรื่องของการให้การคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

